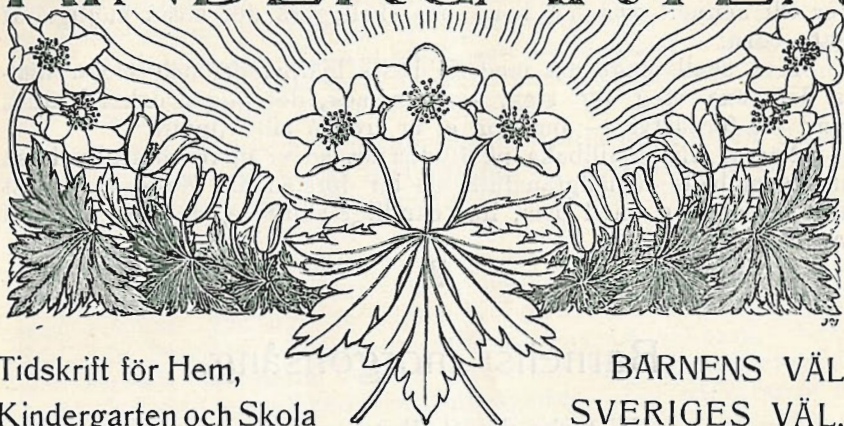

KINDERGARTEN

Tidskrift för Hem,
Kindergarten och Skola

BARNENS VÄL
SVERIGES VÄL.

I:a årg.
N:o 6.

Redaktion och Expedition:
KOMMENDÖRSGATAN 25, STOCKHOLM.
ansvariga utgifvare: S. Åkermark och A. Eklund.

Oktober
1906.

De små kunskapssökarna.

Ja, här komma de, alla dessa små kunskapssökare, och ringandet af alla de många, många skolklockorna betyda för dem inringandet af ett nytt lif: skollifvet.

Hur många löften innebär icke detta ord — skolan — för dessa små, och huru borde icke vi lärarinnor arbeta på att försöka infria dem så att icke de små nykomlingarna må känna sig besvikna eller modfälda.

Rika och fattiga barn, barn från det stora huset vid den aristokratiska gatan och barn från den lilla lägenheten i gränden, begåfvade barn och obegåfvade, för alla är det lika i dag, denna deras första skoldag, då de komma med glänsande ögon och klappande hjärta.

Det sista afskedsordet är sagt till mamma och det sista rådet gifvet. »Var nu mammas egen snälla gosse eller flicka.» Och de små kunskapssökarna ha begifvit sig af till skolan.

Den första barndomstiden är lämnad bakom, ett minne att förvaras i modershjärtat, och den andra barndomstiden börjad.

Se blott på den viktiga gången, då de små fötterna trippa ned för gatan och lyssna till den nya ton, som smugit sig in i rösten, när de säga: »Ja, nog skall jag akta mig för spårvagnen.»

Men den viktiga minen och den morska tonen försvinna så småningom, när det stora skolhuset kommer i sikte och mycket, mycket obetydlig känner sig den lille, när han blickar in i den lärarinnas ögon, som håller så mycket af barnets framtid i sin hand:

småskolelärarinnans. Henne tillkommer det att forma detta barn, det är hennes uppgift att studera hvarje barn särskildt, som kommer till henne. Det är hon, som skall göra det bästa möjliga af detta barn.

Hon skall omge det med de bästa hjälpmedel och sedan hjälpa det växa steg för steg. — Men ack, det ligger ock i hennes hand att fördärfva — om hon ej är trogen sin uppgift.

När vi blicka tillbaka på flydda år, se vi ej för oss alla dessa små, som bådo så långtansfullt att bli förstådda. Hade vi endast sett Hans plan med dem, hur oändligt skulle ej då vårt tålamod varit.

Barnens morgonsång.

Vi tacka dig O, Fader god
Att denna dag med nyfödt mod
Vi åter ljuset skåda få
Och glada till vårt arbet gå.

Hjälp oss att växa dag från dag
Till goda barn i ditt behag
Att våra sysslor sköta väl
Och vänlig vara mot hvar själ.

Folkbildningen i Amerika.

Kindergarten.

Rörande uppfostringsväsendet har Amerika hämtat många idéer utifrån, särskildt från Europa. Jag behöfver blott påminna om den svenska slöjden, som vunnit stor utbredning på andra sidan Atlanten. Svensk gymnastik har äfven af många amerikanare omfattats med intresse. Att Comenius', Rousseaus, Pestalozzis, och Herbarts tankar verkat befruktande i Amerika, blir snart tydligt för den, som söker sätta sig in i amerikansk uppfostran.

Bland de europeiska pedagoger, som öfvat det största inflytandet i Amerika, är Fröbel. Det var som bekant 1837, som han inrättade sin första »barnträdgård» i Tyskland. 20 år senare fördes hans idéer öfver till Amerika. Miss Peabody från Boston hade blifvit intresserad för saken genom studiet af Frøbels skrifter, 1867 reste hon öfver till Tyskland och studerade kindergarten-sy-

(* Noter till sången erhållas från Kindergarten mot insändande af två postporton.

stemet samt återvände följande år till Amerika, där hon med ifver började arbeta för dess införande. Bostons skolstyrelse inrättade en kindergarten på försök, och därefter uppstodo snart flera privata anstalter både i Massachusetts och andra stater. Men många betänkligheter reste sig mot nyheten, mest ifrån sådana personer, som icke hade någon erfarenhet om saken.

En af Amerikas kunnigaste och mest erfarne skolmän William T. Harris, som numera är chef för den för hela unionen inrättade Bureau of Education i Washington, var på den tiden superintendent för skolorna här i S:t Louis. Han var varmt intresserad för kindergarten och inrättade 1873 en försöksanstalt. Denna hade sådan framgång, att skolstyrelsen beslöt att förena kindergarten med stadens offentliga folkskolor. När d:r Harris 1880 lämnade S:t Louis besöktes kindergarten årligen af nära 8,000 barn. Exemplet verkade på andra trakter. Den ena kindergarten efter den andra uppstod i samband med folkskolorna. För närvarande finnes kindergarten i omkring 200 af unionens städer. Den har sin förnämsta utbredning i de stora städerna. Filadelfia ensamt har mer än 200, S:t Louis och New-York ha hvardera betydligt mer än 100 af de offentliga skolstyrelserna inrättade s. k. public kindergartens. Något mindre antal är att anteckna från andra storstäder. Men de privata kindergarten synas vara ännu flera till antalet. New-York uppges ha omkring 500 dylika.

Hvad är det då, som gett anledning till denna snabba tillväxt? Kindergarten är s. a. s. den offentliga skolans lägsta trappsteg. Den tar i regeln hand om barnen i en ålder af 4—6 år. I den åldern äro barnen synnerligen mottagliga för intryck af ondt eller godt allt eftersom det ena eller det andra möter dem. Deras händer och yttre sinnen äro lätta att uppöfva. Man behöfver endast besinna, att under de tidigaste lefnadsåren t. ex. ett par veckors öfning med att hålla ett verktyg i högra handen gör en människa högerhänt för hela lifvet, för att förstå af hvilken oerhörd betydelse en lämpligt ledd tidig öfning af barnets förmögenheter är.

I kindergarten stå nu barnen under ledning af en härför utbildad lärarinna, hvilken låter dem genomgå bestämda serier af öfningar, afsedda att lära dem iakttaga former, färger och rörelser, vänja dem vid ordning, renlighet och passande uppförande, att öfva dem i utförandet af hvarjehanda arbeten, som äfven ta deras fantasi och omdömesförmåga i anspråk, att friska upp deras sinne och stärka deras kropp (därför förekomma äfven lämpliga lekar), att öppna deras sinne för det, som är skönt och ädelt (därför förekommer enkel musik, sång och berättandet af sagor). Detta såsom exempel på de öfningar, som förekomma.

Men hvarför kunna inte hemmen själfva ge barnen den uppfostran som de få i kindergarten? Hemmet är dock den naturliga platsen härför. Det är sant, och om hemmen vore hvad de borde vara, så behöfdes nog inga barnträdgårdar. Men alltför många hem lämna i detta afseende mycket öfrigt att önska. D:r Harris påpekar, att i de fattiga hemmen i Amerika — och så är

det nog litet hvarstades — lämnas barnen särskildt i 5:te och 6:te lefnadsåren, innan skolan ännu tagit hand om dem, allt för mycket åt sig själfva. Goda anlag, som nu vore rätta tiden att utvecklas, lämnas att slumra, och hvad värre är, onda intryck strömma från den omgifning, barnet utan urskillning försättes i, in på detsamma, och man har många erfarenheter från de amerikanska storstäderna af barn, hos hvilka den onda sådden redan vid deras inträde i skolan hunnit växa så stark, att skolan står maktlös i fråga om dess utrotande. Här skulle kindergarten kunnat vara till stor hjälp. Men äfven i rika amerikanska familjer händer det ofta, att barnen under nämnda viktiga period af sitt lif löpa en ödesdiger fara. Föräldrarna befatta sig föga med dem. Fadern är upptagen af sina affärer, och modern af så mycket annat, som synes henne angelägnare än vården om hemmet och barnen, så att dessa senare nästan uteslutande öfverlämnas åt tjänare, som mången gång sakna pedagogisk urskillning och låta barnen växa upp i egensinne och andra olater. »Det är svårt att afgöra», säger därför dr Harris: »hvilka som ha det största behovet af kindergarten, de rika eller de fattiga familjerna. Men säkert är att de amerikanska samhället i dess helhet är i stort behof af dessa institutioner».

Klart är, att kindergarten icke får urarta till en verklig läskola, som i stor utsträckning lägger beslag på barnens andliga krafter, ty då löpa dessa fara att öfveranstängas och barnen bli brådmogna och lillgamla samt kunna delvis förlora förmågan af vidare utveckling.

Slutligen är det nödigt, att kindergarten träder i förbindelse med hemmen. Den skall icke och kan icke ersätta dem, utan den skall stödja och hjälpa dem. Ett af Frøbels viktigaste sträfvanden var att uppfostra mödrarna för deras kall. Äfven detta har man tagit vara på i Amerika. I Chicago existerar sedan början af 90-talet en institution, som kallas Kindergarten College. Den låter flickskolan mynna ut i en skola för mödrar. Jag har ännu icke sett denna anstalt, men om jag är riktigt underrättad, så öppnar den sina portar ej blott för unga flickor som en gång skola bli mödrar, utan äfven för mödrarna själfva. Skolan lämnar undervisning och öfning i sättet att väl sköta och uppfostra de små barnen, bland annat efter Frøbels kindergartensystem. Den vill vidare väcka kärlek för hemlifvet och ge vinkar om bästa sättet att göra detta innehållsrikt och tilltalande, med ett ord den vill bidraga till att göra kvinnorna lämpliga för den »uppgift, som genom gudomlig skickelse är speciellt deras». De citerade orden äro yttrade af en amerikansk kvinna, som drifves af kärlek till hemmet och familjen och tror på en pånyttfödelse af sällskapslifvet genom en pånyttfödelse af familjen.

På många ställen ger kindergarten mödrarna tillfälle att komma tillsammans för att intressera hvarandra för och utbyta tankar om barnens vård och uppfostran i hemmet samt den rätta tonen och andan där.

Barnet är bärare af framtiden, och den handledning, det får under sina tidiga lefnadsår, är ofta bestämmande för hela dess lif. Med tanken härpå börjar man alltmer samla sig kring Frøbels ord: »Kom, låt oss lefva för barnen»!

Lasse Orädd.

(Folksaga.)

Det var en gång en fattig vallgosse, som hette Lasse, och den gossen var aldrig rädd för någonting; därför kallades han också i hela byn »Lasse Orädd». Om en björn eller varg någon gång kom smygande, för att nappa till sig ett får eller en ko från Lasse, så kunde man vara säker på, att Nalle och Gråben fingo så på pälsen af Lasses stora knölpåk, att de aldrig vågade sticka näsan dit igen.

Men nu hände det en vacker dag, att Lasse började fundera, och då sade han så här till sig själf: »Nej detta blir då för tråkigt i längden! Aldrig hör eller ser jag annat än korna och fåren hela den långa Guds dag. Jag ger hela sällskapet på båten och vandrar ut i världen, så får jag se, hvad jag kan duga till.» — »Adjö med er nu!» sade Lasse; och korna sade mu-u, och fåren sade mä-ä-ä — och Lasse klappade och pussade dem alla till afsked, och så gick han ut i den vida världen.

»Det här var trefligt, nu är man sin egen herre;» sade Lasse, och tog med detsamma sjualnslånga skutt. Men, hur han skuttade af, så han han ändå inte till någon människoboning på hela dagen. Han gick och gick; solen sjönk, och det började mörkna. Till slut stängdes hans väg af ett stort berg, och han klättrade upp på det, för att kunna se sig omkring.

Men nu skall jag säga han blef litet häpen; ty på berget fanns en lucka eller dörr, som tycktes leda ditin. »Det här skall jag taga riktigt reda på,» sade Lasse, och därvid gaf han sig till att bulta på luckan, så mycket han orkade.

»Hvem är det?» skrek en dof röst inifrån berget.

»Det är Lasse Orädd!» skrek pojken tillbaka.

»Hvem är det?» ropades det omigen inifrån berget.

»Det är Lasse Orädd!» skrek Lasse ännu högre och bultade ånyo på af alla krafter. Då öppnades luckan plötsligt, och en gammal, gammal gubbe stack ut sitt skalliga hufvud och bligade på Lasse med sina små, vassa ögon.

»Hvad är du för en? Svvara högt, ty jag är dof,» sade gubben. — Nu skrek Lasse, så att det dånade i berget: »Jag heter Lasse Orädd, jag, och är på väg ut i världen för att göra lycka.

»Orädd,» sade gubben, grinande, det var ett konstigt namn, för en sådan där pojksvalp! hvarför heter du *Orädd*?»

»Jo, för det jag aldrig är rädd för någonting,» svarade Lasse käckt.

»Hm, hm,» sade gubben, »det kunde vi allt bli två om, ifall du vågade komma in till mig. Här går det hett till, skall du veta; jag ligger sedan urminnes tider i fejd med ett hiskeligt troll, och hade jag inte själf litet insigt i den adla trolldomskunskapen, så hade jag nog längesedan fått bita i gräset. I dag skall det gå löst igen, och törs du då vara med, så skall jag säga, att du är en riktig karlakt.»

»Topp!» sade Lasse, och slog sin hand uti gubbens stora näve, — och så följdes de åt in i berget. Gubben hade till bostad en präktig sal, och där utanför fanns en stor öppen plan — så stor, att man ej såg hvar den slutade.

»Tag detta svärd,» sade gubben, »och ställ dig bakom min rygg — som är det enda sårbara stället på min kropp, — och slå ihjäl alla, som komma bakom mig.»

»Här måtte inte vara svårt att segra,» sade Lasse; »här finnas ju inga att slåss med.»

»Finns här inte?» sade gubben, »vänta skall du få se!» — I detsamma visslades det i en pipa så hårdt, att det skar Lasse genom märke och ben, och från alla håll framrusade skaror af krigsfolk, som om de vuxit upp ur jorden. Alla öfverföllu de gubben; men han högg och stack så bra omkring sig, att han nedlade det ena tusendet efter det andra. Lasse var heller icke bortbytt, mån I tro; han knäppte mångt troll, som tänkte smyga sig bakom gubben.

»Tack skall du ha,» sade gubben, och kysste Lasse: »nu har jag fått bugt med dem allesammans, så länge det räcker.» Gubben gick, därpå in i salen; Men Lasse stannade kvar ute och gömde sig bakom en sten, för att se, om det ej skulle bli flera äfventyr utaf.

Så fick han då se en gammal käring, som kom försigtigt klifvande och såg sig omkring. I ena handen hade hon en bytta i den andra en visp. Vispen doppade hon i byttan och stänkte sedan på de döda, så att de, den ene efter den andre, började nysa och sätta sig upp.

Men Lasse, som var kvick i vändningarna, rusade på käringen, gaf henne ett hugg med svärdet, så att hufvudet trillade bort åt slätten, tog sedan byttan och vispen och bar in dem till gubben, samt berättade, hvad som händt.

»Har du gjort detta? Ja, då förtjenar du också att heta Lasse Orädd. Den som du dödade, var just min fiende, trollet, som brukade så där gå omkring i käringskepnad och väcka upp de döda, och detta var just orsaken hvarföre vårt krig aldrig kunde taga slut. Nu skall du i belöning få så mycket guld och silfver, som du orkar bära.»

»Nej tack skall ni ha,» sade Lasse, »guld och silfver är så tungt att bära på, så det kan ni behålla själf; gif mig i stället de tre vackra hundarne, som stå bundna där.»

(Forts.)

Idealet för uppfostringskonsten är att väcka behof af kunskap innan kunskapen meddelas.

Harald Höfding.

Se icke det ofullkomliga, om du vill nå det fullkomliga, men var städse medveten om det som i ditt arbete ännu är ofullkomligt.

Middendorff.

Den människa, som ej slutligen bringas till själfarbete i sitt eget hjärtas åker, på henne arbeta både Gud och människor fåfängt. —

LEK.

Räffen och gässen.

PERSONER: Räf, gäss och gåsmor.

Gåsmor ropar: Kom alla mina barn!

Barnen ropa alla på en gång och peka på räffen: Vi våga ej.

Gåsmor: Hvarför våga ni ej?

Alla barnen peka på räffen och svara: Räffen står i skogen och hvässar sin knif.

Gåsmor frågar: Hur lång är den?

Alla barnen räcka ut armarna och svara: Så lång.

Gåsmor frågar: Hur bred är den?

Alla svara: Så bred.

Gåsmor: Kom ändå alla mina barn!

Gässen springa till gåsmor, räffen springer efter och försöker fånga några gäss. Lyckas detta tar han dem till sig och leken börjas om igen, tills alla gäss blifvit tagna af räffen.

1905-1906 års Elevkurs i Kindergarten.

tillägnad af

A. E.

Melodi: Vintern rasat ut.

*Gladt framåt, du kära unga skara,
Fram och pröfva, hvad du här har lärt!
Kraften sin man får alls inte spara.
När det gäller, hvad som är en kärt.
Glädjens därför, kära, unga vänner!
Stort och ädelt är det kall, Ni valt!
Barnasjälens kraf Ni alla känner,
Därom mången gång vi djupt ha talt.*

*Vänligt framåt! Låt de milda orden
bli det språk, som leder fram din väg!
Ty af allt, som sås ut här på jorden
finns väl större makt än — kärlek, säg?
Kan du här de små mång' kunskap lära,
Kan du dela deras fröjd och gråt
Var då viss, att deras änglar bära
Dig också på deras ljusa stråt!*

*Modigt framåt! Skulle du ej röna
Tack, för hvad ditt hjärta ädlast vill,
Vet då, himlen den en gång skall löna,
Som af bästa kraft har bjudit till!
När nu afskedsstunden snart är nära,
Låt oss allesamman tänka då:
Vi oss alla offra för de kära,
för de allra minsta bland de små!*

Vi ha i år ett ovanligt rikt ollonår och är det därför särdeles lämpligt låta barnen plocka ekollon. Låt dem sedan tråda upp dessa med en stoppnål och stadigt garn till en lång kedja.

Denna förgylles sedan och blir en treflig prydnad för julgranen.

Af gamla priskuranter och modetidningar kunna de små ha mycket nöje. Låt dem klippa ut stolar, bord, sängar, soffor samt åtskilliga andra figurer och sedan klistra in dessa i ett häfte samt därpå bilda små rumsinteriörer etc.

För barn som läsa geografi är det synnerligen instruktivt upp klistra små taflor, hvilka fås genom Svenska Turistföreningen i där för särskild afsedd bok —

Bokens pris 25 öre. Bilderna ett öre st.